

Wat geeft de stokoude grond in Plan Zuid prijs over geschiedenis Beusichem?

Het stuk oude landbouwgrond tussen de Ganssteeg en Pieterssteeg wordt waarschijnlijk volgebouwd. Wat zegt dit oude akkerland over de geschiedenis van het dorp? Dat gaat duizenden jaren terug. Het is ook een spoor naar een onbekend stuk geschiedenis.

Het stuk grond tussen de Ganssteeg en Pieterssteeg heeft veel geschiedenis en dat zie je goed. Wanneer er graan op staat, kun je makkelijk voorstellen dat dit eeuwen geleden ook zo was, maar wel in kleinere percelen onderverdeeld. Het land is oud, het is geen rechthoekige kavel, en niet vlak. De vorm is

bepaald door de natuur en geschiedenis. Er zit een opmerkelijke verhoging in. Geschiedkundig is dat zeer interessant. Het heeft zeker aan die noordzijde grote archeologische waarde. Het gaat vermoedelijk om oude bewoningssporen uit de Steentijd, blijkt uit vondsten langs de Ganssteeg.

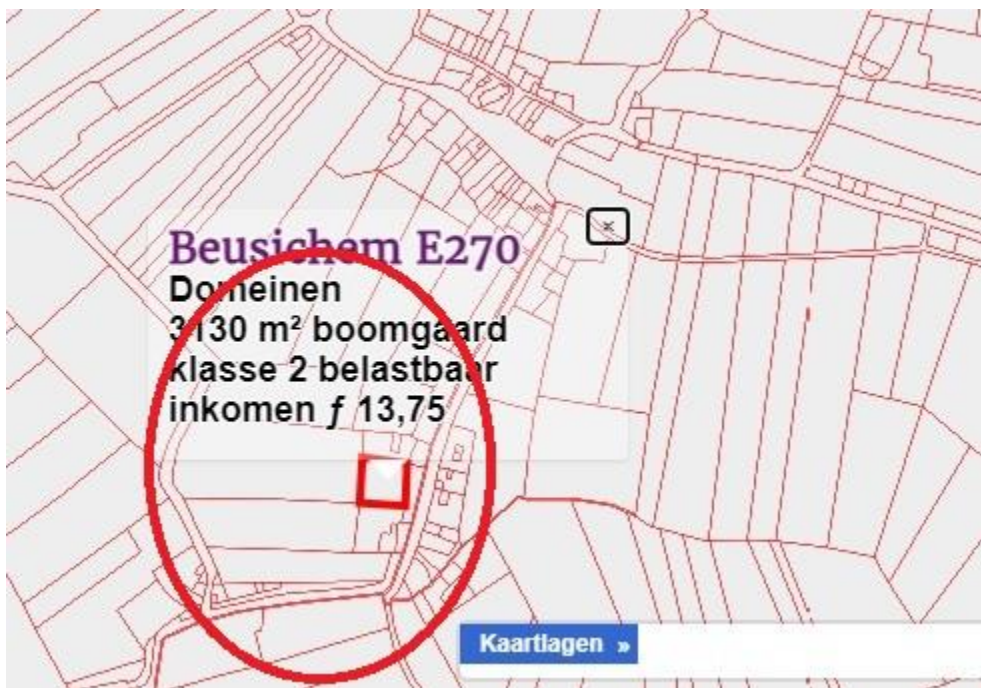
Eeuwenlang waren percelen van deze grond van het bisdom Utrecht. Er werd door heren en onderdanen op gewerkt om van te eten, maar een deel van de opbrengst ging naar het bisdom (tijns-goederen). Zo werden kerken in Utrecht en geestelijkheid in stand gehouden.

Historische kaart uit 17^e eeuw Pietersteeg zichtbaar

Kaart uit 17e eeuw. Het wegensysteem is zichtbaar met Ganssteeg, Pieterssteeg. De grond uit plan Zuid is zeer waarschijnlijk nog (deels) van het bisdom Utrecht. De opbrengst wordt ook gebruikt om de Pieterskerk en St Janskerk in Utrecht te onderhouden. Als grootte worden de percelen uitgedrukt in morgen of hond, oude oppervlaktematen.

Eerste kadasterkaart van Beusichem 1832. Percelen horizontaal

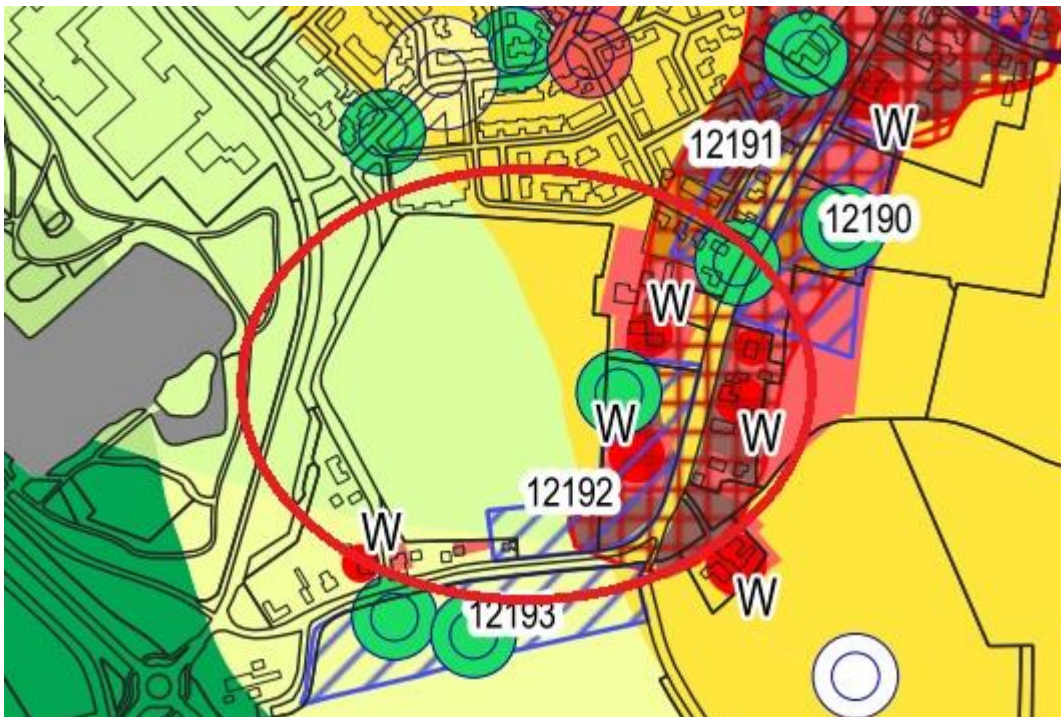
In 1832 is de grond in particulier bezit. Dit is de eerste kadasterkaart, één van de invloeden van de Franse bezetting. We zien meerdere percelen. De indeling veranderde wel naar verloop van jaren. De langwerpige grote percelen zijn nu samengevoegd in één groot perceel. Eigenaar van de grond was in 1932 weduwe De Kruijff. Het is deels boomgaard en bouwgrond. Vermeld in het kadaster is de grondopbrengst van de percelen. Het kleine perceel is bijna 14 gulden. Voor alle percelen in plan zuid werd een belastbaar inkomen geschat van zo'n 300 gulden.

Foto perceel plan Zuid 1944. Veel akkers

Foto aan het einde van de Tweede wereldoorlog door Britse luchtmacht gemaakt. We zien akkers in horizontale richting met afwatering naar de sloot langs Ganssteeg. Veel kleine smalle percelen. De kleurverschillen duiden op meerdere verschillende kleine teelten, of zijn het greppels die scheiding vormen?

Archeologische kaart. Hoge waarde met vondsten uit steentijd

Deze kaart gebruikt de gemeente om de archeologische waarde van de grond in te schatten. Vooral aan de noordkant van het akkerland is de waarde mogelijk groot. Daar is het land ook hoger. In de strijd tegen het water was daar de eerste bewoning. Bij elk bouwproject moet onderzoek in de bodem gedaan worden. De blauw/groene cirkels zijn bekende vondsten uit de steentijd.

Pieterssteeg aan akkerland onthult oude geschiedenis

Langs het akkerland (waar gebouwd wordt) loopt de Pieterssteeg. Daar zou vroeger veel kerkvolk richting kerk zijn gelopen. Wat kunnen we hier van leren? Ellen Palmboom deed in de jaren negentig promotieonderzoek naar kerkgeschiedenis en bezittingen van het Bisdom Utrecht in Beusichem.

Zij ziet in het pad langs het akkerland een aanwijzing voor oude geschiedenis. Hoe kwam het pad aan die naam? Dat historische pad grenst aan het akkerland. Een deel van die grond was eigendom van de Pieterskerk in Utrecht, maar daarnaar is de steeg niet vernoemd. De steeg is vernoemd naar een kerk, denkt Palmboom. Dat pad liep door naar een kerk. Het is volgens haar een verwijzing naar een andere oudere kerk in Beusichem, de Sint Pieter kerk. Het is een onbekende geschiedenis. Heeft die kerk er vòòr de huidige kerk gestaan? Dat antwoord geeft ze niet. De huidige Johannes de Doper kerk is in de twaalfde eeuw gebouwd, maar alleen de onderkant van de toren is nog uit die tijd en trotseerde brand.

Palmboom ziet in het pad langs de akkers dus een verwijzing naar een periode vroeger in de Middeleeuwen. Over die periode is niet veel bekend. In dit deel van de Betuwe woonden al relatief veel mensen in de negende en tiende eeuw, maar kerken worden niet genoemd.

Het was een tijd dat de lagere komgronden moerasgronden waren (dit zijn gronden die nu ten zuiden van de N320 liggen). Je reisde dus niet zomaar naar een ander dorp, zegt Palmboom. "We achten het niet waarschijnlijk dat tot circa 1100 de bewoners van Beusichem en Zoelmond de dan nog onontgonnen komgronden moesten doorkruisen om in een

van de kerken in het zuiden van deze streek ter kerke te gaan. Er moet in dit noordelijkste gedeelte van het aartsdiakonaat een oudere kerk zijn geweest en de kerk van Beusichem komt als enige hiervoor in aanmerking. Het is de oudste kerk in dit gebied."

Dat kerkelijke gebied heette het aartsdiakonaat Tiel. Beusichem en Zoelmond waren daarin gelegen.

Andere bronnen bevestigen

Deze theorie van een oudere kerk wordt dus afgeleid van de Pieterssteeg langs het akkerland. Die theorie wordt ook gesteund uit andere bronnen. Zo staat in het boek *Het graafschap Buren en het Burensche Weeshuis* van J.A. Heuff uit de 19^e eeuw: "Bosinchem mag als het voornaamste dorp (van het Graafschap) gelden. Het is zeer oud en heeft in de vroege middeleeuwen reeds een aanzienlijk geslacht van heeren gehad, die het thans verdwenen slot nabij de kerk bewoonden. Van heer Dirk van Beusichem wordt vermeld dat die de kerk vernieuwde en er ten jare 954 in begraven werd. Wij zullen niet beweren dat de toren, in Romaansen stijl, nog uit zijn tijd dagtekent, maar dat hij tot de oudsten van ons land behoort, is uit de bouworde gemakkelijk op te maken."

Geschiedschrijver Aernout Walraed Karel Voet van Oudheusden (1753) gaat nog verder terug. Hij schrijft over het jaar 910. De kerk en het kasteel van Beusichem zijn dan al 'ontelbaere jaren' verdwenen. Verwoest door de Noormannen. De eerste heer van Beusichem is dat jaar begonnen met het leggen van de grondslag van een nieuw kasteel en kerk in Beusichem. Hoeveel kerken zijn er dan geweest in Beusichem? Sporen van een oudere kerk en kasteel zijn nooit gevonden.

